

2023/2673

28.11.2023

RICHTLIJN (EU) 2023/2673 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

van 22 november 2023

tot wijziging van Richtlijn 2011/83/EU wat betreft op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten, en tot intrekking van Richtlijn 2002/65/EG

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Na raadpleging van de Europese Centrale Bank,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité ⁽¹⁾,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure ⁽²⁾,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Richtlijn 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽³⁾ voorziet op Unieniveau in regels voor de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten. Daarnaast voorziet Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁴⁾ onder meer in regels voor overeenkomsten op afstand tussen een handelaar en een consument betreffende de verkoop van goederen en de verlening van diensten.
- (2) Artikel 169, lid 1, en artikel 169, lid 2, punt a), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) bepalen dat de Unie moet bijdragen aan het bereiken van een hoog niveau van consumentenbescherming via maatregelen op grond van artikel 114 VWEU. Artikel 38 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (het "Handvest") bepaalt dat in het beleid van de Unie een hoog niveau van consumentenbescherming moet worden gewaarborgd.
- (3) In het kader van de interne markt is, teneinde de keuzevrijheid te waarborgen, een hoog niveau van consumentenbescherming op het gebied van op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten vereist om het geloof en vertrouwen van consumenten in verkoop op afstand te vergroten.
- (4) Waarborgen dat op de hele interne markt hetzelfde hoge niveau van consumentenbescherming geldt, kan het best worden bewerkstelligd door volledige harmonisatie. Volledige harmonisatie is nodig om te waarborgen dat alle consumenten in de Unie een hoog en gelijkwaardig niveau van bescherming van hun belangen genieten en om een goed werkende interne markt tot stand te brengen. De lidstaten mag derhalve niet worden toegestaan in hun nationale wetgeving andere bepalingen dan die van deze richtlijn te handhaven of in te voeren met betrekking tot onder deze richtlijn vallende aspecten, tenzij in deze richtlijn anders is bepaald. Wanneer zulke geharmoniseerde bepalingen niet bestaan, moeten de lidstaten de vrijheid behouden om bepalingen in hun nationale wetgeving te handhaven of in te voeren.

⁽¹⁾ PB C 486 van 21.12.2022, blz. 139.

⁽²⁾ Standpunt van het Europees Parlement van 5 oktober 2023 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad) en besluit van de Raad van 23 oktober 2023.

⁽³⁾ Richtlijn 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2002 betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten en tot wijziging van de Richtlijnen 90/619/EEG, 97/7/EG en 98/27/EG van de Raad (PB L 271 van 9.10.2002, blz. 16).

⁽⁴⁾ Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 304 van 22.11.2011, blz. 64).

- (5) Richtlijn 2002/65/EG is meermaals geëvalueerd. Daarbij is gebleken dat de geleidelijke invoering van sectorspecifieke Uniewetgeving tot aanzienlijke overlappings van die wetgeving met Richtlijn 2002/65/EG heeft geleid en dat door de digitalisering bepaalde aspecten die niet volledig in die richtlijn zijn gereguleerd, meer gewicht hebben gekregen.
- (6) De digitalisering heeft bijgedragen tot marktontwikkelingen die ten tijde van de vaststelling van Richtlijn 2002/65/EG niet waren voorzien. De snelle technologische ontwikkelingen hebben sindsdien op de markt voor financiële diensten aanzienlijke veranderingen teweeggebracht. Hoewel er op Unieniveau reeds een groot aantal sectorspecifieke rechtshandelingen zijn vastgesteld, hebben zich op het gebied van financiële dienstverlening aan consumenten aanzienlijke ontwikkelingen en een significante mate van diversificatie voorgedaan. Er zijn met name in de onlineomgeving nieuwe producten op de markt gekomen en het gebruik ervan blijft vaak snel en onvoorspelbaar veranderen. In dit verband blijft de horizontale toepassing van Richtlijn 2002/65/EG relevant. Door de toepassing van die richtlijn op niet door sectorspecifieke Uniewetgeving gereguleerde financiële diensten aan consumenten gelden er bepaalde geharmoniseerde regels ten behoeve van consumenten en handelaren. Dat “vangnet” draagt bij aan het waarborgen van een hoog niveau van consumentenbescherming en zorgt tegelijkertijd voor een gelijk speelveld voor handelaren.
- (7) Om iets te doen aan het feit dat de geleidelijke invoering van sectorspecifieke Uniewetgeving tot aanzienlijke overlappings van die wetgeving met Richtlijn 2002/65/EG heeft geleid en dat door de digitalisering een aantal aspecten die in die richtlijn niet volledig zijn gereguleerd, bijvoorbeeld hoe en wanneer informatie aan de consument moet worden verstrekt, meer gewicht hebben gekregen, moeten de regels voor op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten tussen een consument en een handelaar worden herzien, waarbij tegelijkertijd de toepassing moet worden gewaarborgd van het “vangnet” voor financiële diensten die hetzij niet onder sectorspecifieke Uniewetgeving vallen, hetzij zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van Uniehandelingen betreffende specifieke financiële diensten.
- (8) Om een consistent niveau van consumentenbescherming in de hele Unie te waarborgen en te voorkomen dat verschillen de sluiting van overeenkomsten inzake financiële diensten binnen de interne markt belemmeren, zijn regels nodig om handelaren, met inbegrip van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen, rechtszekerheid en transparantie te bieden en om consumenten in alle lidstaten wettelijk afdwingbare rechten en verplichtingen te bieden. De lidstaten worden aangemoedigd om bij de toepassing van de voorschriften tot omzetting van deze richtlijn rekening te houden met de specifieke behoeften van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen. De definitie van het begrip kleine, middelgrote en micro-ondernemingen moet worden begrepen zoals gedefinieerd in artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie ⁽⁵⁾.
- (9) Richtlijn 2011/83/EU voorziet, net als Richtlijn 2002/65/EG, in een recht op precontractuele informatie en een herroepingsrecht voor bepaalde op afstand gesloten consumentenovereenkomsten. De complementariteit tussen die richtlijnen is echter beperkt, aangezien Richtlijn 2011/83/EU geen betrekking heeft op financiële diensten, die in die richtlijn worden gedefinieerd als diensten van bancaire aard of op het gebied van kredietverstrekking, verzekering, individuele pensioenen, beleggingen en betalingen. In dit verband moeten woonspaarrekeningen en consumenten-kredietovereenkomsten als financiële diensten worden beschouwd. De verkoop van goederen zoals edele metalen, diamanten, wijn of whisky mag op zich niet als financiële dienst worden beschouwd.
- (10) Uitbreiding van het toepassingsgebied van Richtlijn 2011/83/EU tot overeenkomsten inzake financiële diensten die op afstand worden gesloten, moet voor de nodige complementariteit zorgen. Vanwege de specifieke aard van financiële diensten aan consumenten, en met name de complexiteit ervan, is het echter niet gepast dat alle bepalingen van Richtlijn 2011/83/EU van toepassing zijn op overeenkomsten inzake financiële diensten aan consumenten die op afstand worden gesloten. Door aan Richtlijn 2011/83/EU een specifiek hoofdstuk toe te voegen met regels die uitsluitend gelden voor overeenkomsten inzake financiële diensten aan consumenten die op afstand worden gesloten, kan de nodige duidelijkheid en rechtszekerheid worden gewaarborgd.
- (11) Overeenkomsten betreffende financiële diensten die anders dan op afstand worden gesloten, vallen niet onder deze richtlijn. De lidstaten kunnen daarom conform het Unierecht bepalen welke regels op dergelijke overeenkomsten van toepassing zijn, onder meer door de vereisten van deze richtlijn toe te passen op overeenkomsten die niet binnen het toepassingsgebied ervan vallen.

⁽⁵⁾ Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36).

- (12) Weliswaar moeten, gezien de specifieke aard van financiële diensten, niet alle bepalingen van Richtlijn 2011/83/EU gelden voor op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten, maar sommige, zoals de toepasselijke definities en de regels voor extra betalingen, handhaving, niet-gevraagde leveringen en rapportering, moeten ook gelden voor op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten. De toepassing van deze bepalingen zorgt voor complementariteit tussen de verschillende soorten overeenkomsten die op afstand worden gesloten.
- (13) Wat sancties betreft, moeten de lidstaten voorzien in de voorschriften inzake de sancties die van toepassing zijn op overtredingen van bepalingen die in hun nationale wetgeving zijn vastgesteld op grond van deze richtlijn en moeten zij alle nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat die sancties worden uitgevoerd. De sancties waarin wordt voorzien, moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn, overeenkomstig artikel 24, lid 1, van Richtlijn 2011/83/EU. Deze richtlijn moet ook specifieke bepalingen bevatten over het opleggen van sancties overeenkomstig artikel 21 van Verordening (EU) 2017/2394 van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁶⁾ voor overeenkomsten op afstand tussen een handelaar en een consument voor het verlenen van financiële diensten. De overige sanctiebepalingen die zijn uiteengezet in artikel 24, leden 2 tot en met 5, van Richtlijn 2011/83/EU zijn niet van toepassing op overeenkomsten op afstand tussen een handelaar en een consument voor het verlenen van financiële diensten.
- (14) Een specifiek hoofdstuk in Richtlijn 2011/83/EU moet de regels van Richtlijn 2002/65/EG bevatten die nog steeds relevant en noodzakelijk zijn, met name die met betrekking tot het recht op precontractuele informatie en het herroepingsrecht, en regels die onlinebillijkheid waarborgen wanneer er op afstand overeenkomsten inzake financiële diensten worden gesloten.
- (15) Aangezien overeenkomsten op afstand inzake financiële diensten meestal elektronisch worden gesloten, moeten regels voor het waarborgen van onlinebillijkheid bij het op afstand sluiten van overeenkomsten inzake financiële diensten ertoe bijdragen dat de doelstellingen van artikel 114 VWEU en artikel 38 van het Handvest worden verwezenlijkt. De regel inzake adequate toelichtingen moet extra transparantie brengen en de consument het recht bieden om menselijke tussenkomst te verzoeken wanneer hij via volledig geautomatiseerde online-interfaces, zoals chatbots, geautomatiseerd advies, interactieve instrumenten of soortgelijke middelen met de handelaar in contact treedt.
- (16) Sommige financiële diensten aan consumenten vallen evenwel onder specifieke handelingen van de Unie, die op deze financiële diensten van toepassing blijven. Bestaande sectorale handelingen van de Unie worden door deze richtlijn niet gewijzigd. Ten behoeve van de rechtszekerheid, en om te waarborgen dat er geen dubbel werk wordt verricht of overlappingsen zijn, moet duidelijk worden gemaakt dat indien andere handelingen van de Unie betreffende specifieke financiële diensten regels inzake precontractuele informatie, inzake het herroepingsrecht of inzake adequate toelichtingen bevatten, ongeacht de mate van detail van die regels, uitsluitend de respectieve bepalingen van die andere handelingen van de Unie van toepassing mogen zijn op die specifieke financiële diensten aan consumenten, tenzij in die handelingen anders is bepaald, met inbegrip van de uitdrukkelijke keuzemogelijkheid voor de lidstaten om de toepassing van die specifieke regels uit te sluiten. Indien een specifieke handeling van de Unie voorziet in regels op grond waarvan de lidstaten die specifieke handeling van de Unie niet hoeven toe te passen, maar waarbij in plaats daarvan wordt verwezen naar de toepassing van een andere specifieke handeling van de Unie, zoals in artikel 3, lid 3, punt a), van Richtlijn 2014/17/EU van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁷⁾, moeten de regels van die specifieke handeling van de Unie prevaleren en mag de onderhavige richtlijn niet van toepassing zijn. Evenzo moeten, indien de specifieke handeling van de Unie in regels betreffende adequate alternatieve regelingen voorziet om te waarborgen dat consumenten in de precontractuele fase tijdig informatie ontvangen, zoals in artikel 3, lid 5, van Richtlijn 2014/17/EU, de regels van die specifieke handeling van de Unie prevaleren en mag de onderhavige richtlijn niet van toepassing zijn.

⁽⁶⁾ Verordening (EU) 2017/2394 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2017 betreffende samenwerking tussen de nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor handhaving van de wetgeving inzake consumentenbescherming en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2006/2004 (PB L 345 van 27.12.2017, blz. 1).

⁽⁷⁾ Richtlijn 2014/17/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 februari 2014 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen en tot wijziging van de Richtlijnen 2008/48/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 (PB L 60 van 28.2.2014, blz. 34).

- (17) Wat precontractuele informatie betreft, bevatten bepaalde handelingen van de Unie met betrekking tot specifieke financiële diensten regels die voor die specifieke financiële diensten zijn aangepast om te waarborgen dat de essentiële kenmerken van de voorgestelde overeenkomst voor de consument begrijpelijk zijn. Zo voorzien Verordening (EU) 2019/1238 van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁸⁾, en Richtlijnen 2014/92/EU ⁽⁹⁾, 2014/65/EU ⁽¹⁰⁾ en (EU) 2016/97 ⁽¹¹⁾ van het Europees Parlement en de Raad in precontractuele informatie in de specifieke basishandeling van de Unie en verlenen zij daarnaast aan de Commissie de bevoegdheid om gedelegeerde of uitvoeringshandelingen vast te stellen. Alleen de in dergelijke handelingen van de Unie vastgelegde vereisten inzake precontractuele informatie mogen op die specifieke financiële diensten aan consumenten van toepassing zijn, tenzij in die handelingen anders is bepaald. Dat moet ook het geval zijn indien bij de handeling van de Unie betreffende specifieke financiële diensten andere of minimale regels inzake precontractuele informatie zijn vastgesteld in vergelijking met de regels van de onderhavige richtlijn.
- (18) Wat het herroepingsrecht betreft, mogen, indien de handeling van de Unie betreffende specifieke financiële diensten consumenten de tijd geeft om de gevolgen van de ondertekende overeenkomst te overdenken, en ongeacht de formulering ervan in die handeling van de Unie, uitsluitend de desbetreffende bepalingen van die handeling van de Unie van toepassing zijn op die specifieke financiële diensten aan consumenten, tenzij in die handeling anders is bepaald. Wanneer bijvoorbeeld artikel 186 van Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹²⁾ van toepassing is, gelden de in die richtlijn vastgelegde regels inzake de “opzegtermijn” en niet de in de onderhavige richtlijn vastgelegde regels inzake het herroepingsrecht, en wanneer artikel 14, lid 6, van Richtlijn 2014/17/EU van toepassing is, gelden de in die richtlijn vastgelegde regels inzake de mogelijkheid om te kiezen tussen het herroepingsrecht en de bedenktijd, en niet de regels inzake het herroepingsrecht in onderhavige richtlijn.
- (19) Overeenkomstig Richtlijn 2014/17/EU en Richtlijn (EU) 2023/2225 van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹³⁾ kunnen de lidstaten die richtlijnen overeenkomstig het Unierecht toepassen op gebieden die niet binnen het toepassingsgebied ervan vallen. Daarom moet worden verduidelijkt dat de lidstaten artikel 14, lid 6, van Richtlijn 2014/17/EU op kredietovereenkomsten kunnen toepassen, ondanks het feit dat dergelijke overeenkomsten op grond van artikel 3, lid 2, van die richtlijn zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van die richtlijn. Evenzo moet worden verduidelijkt dat de lidstaten de artikelen 26 en 27 van Richtlijn (EU) 2023/2225 op kredietovereenkomsten kunnen toepassen, ondanks het feit dat dergelijke overeenkomsten op grond van artikel 2, lid 2, van die richtlijn zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van die richtlijn.
- (20) Wat betreft regels inzake adequate toelichtingen bevatten bepaalde handelingen van de Unie betreffende specifieke financiële diensten, zoals Richtlijnen 2014/17/EU, 2014/65/EU en (EU) 2016/97, reeds regels inzake adequate toelichtingen die handelaren betreffende een voorgestelde overeenkomst aan consumenten moeten verstrekken. Ten behoeve van de rechtszekerheid mogen de in de onderhavige richtlijn vastgelegde regels inzake adequate toelichtingen niet gelden voor financiële diensten die vallen onder handelingen van de Unie betreffende specifieke financiële diensten die regels bevatten inzake adequate toelichtingen die voorafgaand aan de sluiting van de overeenkomst aan de consument moeten worden verstrekt, ongeacht de formulering ervan in die handelingen van de Unie.

⁽⁸⁾ Verordening (EU) 2019/1238 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 inzake een pan-Europees persoonlijk pensioenproduct (PEPP) (PB L 198 van 25.7.2019, blz. 1).

⁽⁹⁾ Richtlijn 2014/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende de vergelijkbaarheid van de in verband met betaalrekeningen aangerekende vergoedingen, het overstappen naar een andere betaalrekening en de toegang tot betaalrekeningen met basisfuncties (PB L 257 van 28.8.2014, blz. 214).

⁽¹⁰⁾ Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU (PB L 173 van 12.6.2014, blz. 349).

⁽¹¹⁾ Richtlijn (EU) 2016/97 van het Europees Parlement en de Raad van 20 januari 2016 betreffende verzekeringsdistributie (PB L 26 van 2.2.2016, blz. 19).

⁽¹²⁾ Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (PB L 335 van 17.12.2009, blz. 1).

⁽¹³⁾ Richtlijn (EU) 2023/2225 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 2008/48/EG (PB L, 2023/2225, 30.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2225/oj>).

- (21) Indien handelingen van de Unie betreffende specifieke financiële diensten wel regels inzake precontractuele informatie maar geen regels inzake het herroepingsrecht bevatten, moeten de bepalingen inzake het herroepingsrecht van onderhavige richtlijn van toepassing zijn. Zo bevat Richtlijn 2009/138/EG weliswaar regels voor de vereisten inzake precontractuele informatie, maar is er wat schadeverzekeringen betreft voor de consument geen recht op bedenktijd over de gevolgen van de ondertekende overeenkomst vastgelegd. In dat geval moeten de regels inzake precontractuele informatie die zijn vastgesteld in de handeling van de Unie betreffende specifieke financiële diensten en de regels inzake het herroepingsrecht die zijn vastgesteld in de onderhavige richtlijn, worden toegepast. Indien een handeling van de Unie betreffende specifieke financiële diensten geen bepalingen betreffende informatie over het herroepingsrecht bevat, moet de handelaar die informatie overeenkomstig onderhavige richtlijn verstrekken, om ervoor te zorgen dat de consument terdege van desbetreffende informatie op de hoogte is.
- (22) Indien handelingen van de Unie betreffende specifieke financiële diensten wel regels inzake precontractuele informatie maar geen regels inzake het herroepingsrecht bevatten, moet de in onderhavige richtlijn uiteengezette herroepingstermijn van toepassing zijn hetzij vanaf de dag van de sluiting van de overeenkomst op afstand overeenkomstig deze richtlijn, hetzij vanaf de datum waarop de consument de contractuele voorwaarden en de precontractuele informatie conform de handelingen van de Unie betreffende die specifieke financiële diensten ontvangt, indien die dag later valt dan de dag van sluiting van de overeenkomst op afstand. Indien een handeling van de Unie betreffende specifieke financiële diensten geen bepalingen betreffende informatie over het herroepingsrecht bevat, moet, opdat de herroepingstermijn aanvangt, de handelaar naast de contractuele voorwaarden en de precontractuele informatie conform de handeling van de Unie betreffende die specifieke financiële diensten tevens de in onderhavige richtlijn opgenomen informatie over het herroepingsrecht verstrekken.
- (23) Kenmerkend voor overeenkomsten inzake financiële diensten aan consumenten waarover op afstand wordt onderhandeld, is het gebruik van een of meer technieken voor communicatie op afstand, in het kader van een systeem voor verkoop of dienstverlening op afstand zonder dat de handelaar en de consument gelijktijdig aanwezig zijn. Om te reageren op de voortdurende ontwikkeling van deze communicatiewijzen moeten er beginselen worden vastgesteld die ook gelden voor technieken die vooralsnog weinig worden gebruikt of die nog niet bekend zijn.
- (24) Eenzelfde overeenkomst inzake financiële diensten bestaande uit opeenvolgende verrichtingen of een reeks in de tijd gespreide, afzonderlijke verrichtingen van dezelfde aard kan in de verschillende lidstaten uiteenlopende juridische kwalificaties krijgen; het is echter van belang dat de regels in alle lidstaten op dezelfde wijze worden toegepast. Daartoe moet ervoor worden gezorgd dat de bepalingen betreffende op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten van toepassing zijn op de eerste van een reeks opeenvolgende verrichtingen of de eerste van een reeks in de tijd gespreide, afzonderlijke verrichtingen van dezelfde aard die als één geheel kunnen worden beschouwd, ongeacht de vraag of die verrichting of reeks verrichtingen in slechts één overeenkomst dan wel in opeenvolgende afzonderlijke overeenkomsten is geregeld. Indien er geen initiële overeenkomst is, moeten de bepalingen betreffende op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten van toepassing zijn op alle opeenvolgende of afzonderlijke verrichtingen, uitgezonderd de bepalingen betreffende de precontractuele informatie, die uitsluitend op de eerste verrichting van toepassing moeten zijn. Onder een "initiële overeenkomst over diensten" kan bijvoorbeeld het openen van een bankrekening worden verstaan, en onder "verrichting" geldt op een bankrekening storten of ervan opnemen. Het toevoegen van nieuwe elementen aan een initiële overeenkomst over diensten, zoals de mogelijkheid om een instrument voor elektronisch betalen te koppelen aan een bestaande bankrekening, is geen "verrichting" maar een aanvullende overeenkomst.
- (25) Ten behoeve van een afgebakend toepassingsgebied van deze richtlijn mogen de regels betreffende overeenkomsten inzake financiële diensten aan consumenten die op afstand worden gesloten, niet van toepassing zijn op het strikt incidenteel verrichten van diensten buiten een commerciële structuur die is gericht op het op afstand sluiten van overeenkomsten.
- (26) Het gebruik van technieken voor communicatie op afstand biedt goede mogelijkheden om informatie te verkrijgen en mag niet tot een ongerechtvaardigde vermindering van de aan de consument verstrekte informatie leiden. Bij het communiceren via spraaktelefonie kan de handelaar, indien de consument daar uitdrukkelijk mee instemt, ermee volstaan slechts een beperkte hoeveelheid precontractuele informatie te verstrekken voordat de consument door de overeenkomst op afstand is gebonden. De handelaar moet de resterende informatie onmiddellijk na de sluiting van de overeenkomst verstrekken. Ten behoeve van de transparantie moeten er vereisten worden vastgesteld voor het tijdstip waarop de informatie aan de consument moet worden verstrekt voorafgaand aan de sluiting van de overeenkomst op afstand, en voor de wijze waarop die informatie de consument moet bereiken. Om met volledige kennis van zaken een beslissing te kunnen nemen, moeten consumenten alle precontractuele informatie tijdig vóór

en niet tegelijk met de sluiting van de overeenkomst op afstand dan wel een daarmee overeenstemmend aanbod ontvangen. Dit om ervoor te zorgen dat de consument voldoende tijd heeft om de precontractuele informatie te lezen en te begrijpen, aanbiedingen te vergelijken, en met kennis van zaken een beslissing te nemen. Indien de informatie minder dan een dag voorafgaand aan de sluiting van de overeenkomst op afstand inzake financiële diensten wordt verstrekt, moet de handelaar verplicht worden de consument, op een duurzame gegevensdrager, te herinneren aan de mogelijkheid om de overeenkomst op afstand inzake financiële diensten te herroepen. Indien de precontractuele informatie minder dan één dag voordat de consument door een overeenkomst op afstand is gebonden, wordt verstrekt, moet de handelaar de consument tussen één en zeven dagen na de sluiting van de overeenkomst herinneren aan de mogelijkheid om de overeenkomst op afstand te herroepen.

- (27) De informatievoorschriften moeten worden gemoderniseerd en toekomstbestendig worden gemaakt. Daarom moeten handelaren de consumenten hun telefoonnummer meedelen, maar ook hun e-mailadres of details van andere communicatiewijzen die verschillende communicatietechnieken kunnen behelzen, naast informatie over de plaats waar klachten kunnen worden ingediend. De vereisten voor het klachtenbehandelingsbeleid kunnen door de lidstaten worden bepaald. Consumenten moeten worden geïnformeerd over de specifieke extra kosten van het gebruik van technieken voor communicatie op afstand. Sommige handelaren maken gebruik van geautomatiseerde besluitvorming om de prijzen tussen verschillende consumentengroepen te differentiëren en in bepaalde gevallen zijn de prijzen aangepast aan de individuele prijsgevoeligheid van de consument. Derhalve moeten consumenten voordat zij door een overeenkomst op afstand gebonden zijn, worden geïnformeerd dat de prijs van de financiële dienst gepersonaliseerd is op basis van geautomatiseerde besluitvorming.
- (28) De lidstaten konden krachtens Richtlijn 2002/65/EG strengere bepalingen inzake vereisten voor vooraf te verstrekken informatie handhaven of invoeren, mits die bepalingen in overeenstemming waren met het Unierecht. Verscheidene lidstaten hebben in dat verband strengere informatievereisten gehandhaafd of ingevoerd. De mogelijkheid om een hoger niveau van consumentenbescherming te bieden met betrekking tot de regels inzake precontractuele informatie moet behouden blijven. Dit moet gelden voor zowel de informatiecatalogus als de wijze waarop informatie kan worden gepresenteerd. De toepassing van strengere regels kan ook de toepassing omvatten van bij handelingen van de Unie betreffende specifieke financiële diensten vastgestelde vereisten op niet onder die sectorale handelingen van de Unie vallende financiële diensten.
- (29) In de beleggingsstrategie van bepaalde financiële diensten kunnen milieu- of sociale factoren zijn opgenomen. Om met kennis van zaken een beslissing te kunnen nemen, moet de consument ook worden geïnformeerd over de beoogde specifieke milieu- of sociale doelstellingen van de financiële dienst.
- (30) Alle precontractuele informatie moet in een leesbaar formaat op een duurzame gegevensdrager worden verstrekt, en wel zo dat de informatie voor de consument gemakkelijk te begrijpen is. Onder "in een leesbaar formaat" wordt verstaan dat tekens van leesbare grootte worden gebruikt in kleuren die de informatie niet minder begrijpelijk maken, ook bij documenten in zwart-wit, gedrukt of in fotokopie. Daarnaast moeten te lange en complexe beschrijvingen, kleine lettertjes en overdreven gebruik van hyperlinks zo veel mogelijk worden vermeden, aangezien dit methoden zijn die het begrip van de consument reduceren. Indien de informatie vanwege de door de consument gekozen media niet vóór de sluiting van de overeenkomst op een duurzame gegevensdrager kan worden verstrekt, moet deze onmiddellijk na de sluiting worden verstrekt.
- (31) De informatievereisten moeten worden aangepast om rekening te houden met de technische beperkingen van bepaalde media, zoals het mogelijke aantal karakters op het scherm van mobiele telefoons. Indien de handelaar communiceert via een online-interface voor mobiele telefoons die wat inhoud en vorm betreft is gepersonaliseerd, moet de volgende informatie zo zichtbaar en duidelijk mogelijk worden weergegeven: informatie over de identiteit van de handelaar, de belangrijkste kenmerken van de financiële dienst aan de consument, de totale prijs die de consument aan de handelaar voor de financiële dienst aan de consument moet betalen, met inbegrip van alle belastingen die via de handelaar worden betaald, of, indien de exacte prijs niet kan worden aangegeven, de grondslag voor de berekening van de prijs, zodat de consument de prijs kan verifiëren, en het al dan niet bestaan van het herroepingsrecht, met inbegrip van de voorwaarden, termijnen en procedures voor de uitoefening van dat recht. De overige informatie kan in gelaagde vorm worden weergegeven. Alle informatie moet echter voorafgaand aan de sluiting van de overeenkomst op afstand op een duurzame gegevensdrager worden verstrekt.

- (32) Indien precontractuele informatie elektronisch wordt verstrekt, moet deze informatie op duidelijke en begrijpelijke wijze worden gepresenteerd. Dit kan bijvoorbeeld door binnen het scherm de informatie op doeltreffende wijze te markeren, te omkaderen en te contextualiseren. De techniek om informatie in gelaagde vorm weer te geven, waarbij bepaalde vereisten in verband met precontractuele informatie als essentieel worden beschouwd en dus prominent in de eerste “laag” komen, en andere, gedetailleerdere delen van de precontractuele informatie in diepere lagen worden gepresenteerd, is getest en nuttig gebleken voor bepaalde financiële diensten. Bij het gebruik van de techniek van gelaagde informatie overeenkomstig deze richtlijn, moet de handelaar in de eerste laag van het elektronische medium ten minste de identiteit en het hoofdbedrijf van de handelaar, de belangrijkste kenmerken van de financiële dienst, de totale door de consument te betalen prijs, de mogelijkheid dat er andere belastingen of kosten zouden kunnen bestaan, en het al dan niet bestaan van een herroepingsrecht vermelden. De overige vereisten inzake precontractuele informatie kunnen in andere lagen worden weergegeven. Wanneer de informatie gelaagd wordt gepresenteerd, moet deze voor de consument volledig en gemakkelijk toegankelijk zijn en mag het gebruik van diepere lagen de aandacht van de klant niet afleiden van de inhoud van het document en geen essentiële informatie verhullen. Alle delen van de precontractuele informatie moeten in een enkel document kunnen worden afgedrukt.
- (33) Precontractuele informatie kan elektronisch ook in de vorm van een inhoudsopgave worden weergegeven, waarbij gebruik wordt gemaakt van uitvouwbare kopjes. De eerste laag zou de belangrijkste onderwerpen kunnen bevatten, die elk kunnen worden uitgevouwen door erop te klikken, zodat consumenten naar een meer gedetailleerde presentatie van de desbetreffende informatie worden geleid. Op die manier kunnen consumenten alle nodige informatie op één plaats raadplegen en tegelijk toch de controle behouden over wat zij bekijken en wanneer. Consumenten moeten de mogelijkheid hebben om alle precontractuele informatie te downloaden en als apart document te bewaren.
- (34) Consumenten moeten beschikken over een herroepingsrecht zonder sancties en zonder opgave van redenen. Wanneer het herroepingsrecht niet van toepassing is omdat de consument uitdrukkelijk heeft verzocht om de overeenkomst op afstand uit te voeren vóór het verstrijken van de herroepingstermijn, moet de handelaar de consument vóór het begin van de uitvoering van de overeenkomst van dat feit in kennis stellen.
- (35) De herroepingstermijn moet 14 kalenderdagen na hetzij de dag van de sluiting van de overeenkomst op afstand, hetzij de dag waarop de consument zowel de precontractuele informatie als de contractvoorwaarden ontvangt, verstrijken, indien die dag later valt dan de datum van sluiting van de overeenkomst op afstand. Voor overeenkomsten op afstand betreffende verrichtingen met betrekking tot individuele pensioenen moet de termijn worden verlengd tot 30 kalenderdagen. Ten behoeve van meer rechtszekerheid moet de herroepingstermijn, indien de consument die precontractuele informatie en contractuele voorwaarden niet heeft ontvangen, uiterlijk twaalf maanden en 14 kalenderdagen na de sluiting van de overeenkomst op afstand verstrijken. De herroepingstermijn mag niet verstrijken indien de consument niet op een duurzame gegevensdrager over het herroepingsrecht is geïnformeerd.
- (36) Om te waarborgen dat het herroepingsrecht effectief kan worden uitgeoefend, mag de procedure voor de uitoefening van dat recht niet belastender zijn dan de procedure voor de sluiting van de overeenkomst op afstand.
- (37) Naast andere bestaande herroepingswijzen, zoals het formulier in bijlage I, deel B, bij Richtlijn 2011/83/EU, moet de handelaar die de mogelijkheid biedt om overeenkomsten op afstand te sluiten door middel van een online-interface, bijvoorbeeld via een website of applicatie, worden verplicht om de consument in staat te stellen een dergelijke overeenkomst te herroepen via een functie. Dit moet waarborgen dat consumenten een overeenkomst even gemakkelijk kunnen herroepen als sluiten. Daartoe moet de handelaar de consument een herroepingsfunctie bieden die gemakkelijk te vinden is, te allen tijde beschikbaar is en duidelijk zichtbaar is tijdens de herroepingstermijn. De consument moet de functie op eenvoudige wijze kunnen vinden en er toegang toe krijgen. De consument dient bijvoorbeeld geen procedures te moeten uitvoeren om de functie te vinden of er toegang toe te krijgen, zoals het downloaden van een applicatie indien de overeenkomst niet via die applicatie is gesloten. Om het proces te vergemakkelijken, kan de handelaar bijvoorbeeld voorzien in hyperlinks die de consument naar de herroepingsfunctie leiden. De consument moet de mogelijkheid hebben de herroepingsverklaring op te stellen en de vereiste informatie ter identificatie van de overeenkomst te verstrekken of te bevestigen. Zo moet een consument die zich reeds heeft geïdentificeerd, bijvoorbeeld door in te loggen, de overeenkomst kunnen herroepen zonder dat hij zich opnieuw moet identificeren of, waar van toepassing, de identificatie moet verstrekken van de overeenkomst die hij wenst te herroepen. Om de onbedoelde uitoefening van het herroepingsrecht door de consument te voorkomen, moet de handelaar van de consument verlangen dat hij het besluit tot herroeping op onweerlegbare wijze bevestigt. Indien een consument in het kader van één en dezelfde overeenkomst op afstand meerdere goederen of diensten heeft besteld, kan de handelaar de consument de mogelijkheid bieden slechts een deel van de overeenkomst te herroepen, en niet de hele overeenkomst. Wanneer de consument gebruikmaakt van de functie om het

herroepingsrecht uit te oefenen, moet de handelaar de consument onverwijld op een duurzame gegevensdrager een ontvangstbevestiging van die herroeping toesturen. Deze verplichting moet niet alleen gelden voor overeenkomsten op afstand inzake financiële diensten, maar voor alle overeenkomsten op afstand die uit hoofde van Richtlijn 2011/83/EU onder het herroepingsrecht vallen. De herroepingsfunctie heeft tot doel de consumenten bewuster te maken van hun herroepingsrecht en de mogelijkheid om van dat recht gebruik te maken te vereenvoudigen, aangezien de consument bij de verkoop op afstand van zowel financiële als niet-financiële producten of diensten niet de mogelijkheid heeft om persoonlijk uitleg te krijgen of persoonlijk kennis te nemen van de mogelijk complexe of uitgebreide aard van een product of dienst. Daarom moet deze verplichting niet alleen gelden voor overeenkomsten op afstand voor financiële diensten, maar ook voor overeenkomsten op afstand voor andere goederen en diensten waarvoor het Unierecht in een herroepingsrecht voorziet, om consumenten eenvoudigere mogelijkheden te bieden om overeenkomsten door middel van herroeping te annuleren.

- (38) Naast de hun door de handelaar verstrekte precontractuele informatie, kunnen consumenten nog steeds bijstand nodig hebben om te beslissen welke financiële dienst het meest geschikt is voor hun behoeften en financiële situatie. De voornaamste doelstelling van een adequate toelichting is ervoor te zorgen dat de consument de door de handelaar aangeboden financiële dienst begrijpt voordat hij de overeenkomst ondertekent. Om ervoor te zorgen dat deze doelstelling wordt behaald, moet tijdig een passende toelichting worden gegeven, zodat de consument voldoende tijd heeft om de overeenkomst te beoordelen vóór deze wordt gesloten. Het louter reproduceren van de precontractuele informatie kan ontoereikend zijn en moet derhalve worden vermeden. Daarom moeten de lidstaten erop toezien dat handelaren vóór de sluiting van een overeenkomst inzake financiële diensten op afstand dergelijke bijstand verlenen met betrekking tot de financiële diensten die zij de consument aanbieden, door adequate toelichtingen te verstrekken over de essentiële kenmerken van de overeenkomst, met inbegrip van de mogelijke nevendiensten en de specifieke gevolgen die deze overeenkomst voor de consument kan hebben. Met betrekking tot de essentiële kenmerken van de overeenkomst moet de handelaar de voornaamste kenmerken van het aanbod toelichten, zoals de totale prijs die de consument aan de handelaar moet betalen en de beschrijving van de belangrijkste kenmerken van de financiële dienst en de gevolgen ervan voor de consument, mede, in voorkomend geval, wat betreft de vraag of de nevendiensten al dan niet afzonderlijk kunnen worden beëindigd en wat de gevolgen van een dergelijke beëindiging zijn. Met betrekking tot de specifieke gevolgen van de voorgestelde overeenkomst moet de handelaar daarnaast de voornaamste gevolgen van niet-naleving van de contractuele verplichtingen van die overeenkomst toelichten.
- (39) Binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn vallende overeenkomsten kunnen van uiteenlopende financiële aard zijn en kunnen dus aanzienlijk van elkaar verschillen. Daarom kunnen de lidstaten de wijze van verstrekking van dergelijke toelichtingen aanpassen aan de omstandigheden waarin de financiële dienst wordt aangeboden en aan de behoefte aan bijstand van de consument, rekening houdend met de bekendheid en de ervaring van de consument met de financiële dienst en de aard daarvan. Om ervoor te zorgen dat de consument adequate toelichtingen krijgt, moeten de lidstaten handelaren aanmoedigen om in het belang van de consument dergelijke toelichtingen op eenvoudige en duidelijke wijze aan de consument te verstrekken.
- (40) De verplichting om adequate toelichtingen te verstrekken is met name van belang wanneer consumenten voornemens zijn op afstand een overeenkomst inzake financiële diensten te sluiten en de handelaar hun de toelichtingen daarover via volledig geautomatiseerde online-instrumenten, zoals chatbots, geautomatiseerd advies, interactieve instrumenten, of met soortgelijke middelen verstrekt. Om ervoor te zorgen dat de consument begrijpt welke gevolgen de overeenkomst kan hebben voor zijn of haar economische situatie, moet deze, in de precontractuele fase, tijdens de kantooruren van de handelaar altijd een kosteloze menselijke tussenkomst namens de handelaar kunnen verkrijgen. De consument moet ook het recht hebben om, in gerechtvaardigde gevallen en zonder onnodige lasten voor de handelaar, om menselijke tussenkomst te verzoeken nadat de overeenkomst op afstand is gesloten. Dit kan het recht op menselijke tussenkomst omvatten bij de verlenging van een contract, in geval van grote problemen voor de consument of wanneer nadere uitleg over de contractuele voorwaarden nodig is.
- (41) Donkere patronen op online-interfaces van handelaars zijn praktijken die, doelbewust of feitelijk, het vermogen van consumenten die afnemers van de financiële dienst zijn om autonome en weloverwogen keuzes te maken of beslissingen te nemen, wezenlijk verstoren of belemmeren. Dit geldt met name voor overeenkomsten inzake financiële diensten die op afstand worden overeengekomen. Dergelijke praktijken kunnen door handelaren worden gebruikt om consumenten die afnemers van hun dienst zijn, te bewegen tot ongewenste gedragingen of tot ongewenste beslissingen die negatieve gevolgen voor hen kunnen hebben. Daarom moet het handelaren worden verboden om consumenten die afnemers van hun dienst zijn via de structuur, het ontwerp of de functionaliteiten

van een online-interface of delen daarvan te misleiden of te “nudgen” en hun autonomie en beslissings- of keuzemogelijkheden te verstoren of te belemmeren. Dit kan betrekking hebben op, maar is niet beperkt tot, een op uitbuiting gericht ontwerp dat consumenten aanzet tot keuzen of gedragingen die in het belang van de handelaar, maar mogelijk niet in het belang van de consument, zijn, waarbij keuzen op een niet-neutrale manier worden gepresenteerd, bijvoorbeeld door bepaalde keuzen meer op de voorgrond te plaatsen door middel van visuele, auditieve of andere componenten, wanneer de consument wordt gevraagd een beslissing te nemen. Hoewel Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁴⁾ aanbieders van tussenhandelsdiensten die onlineplatforms exploiteren, verbiedt om bij het ontwerp en de organisatie van hun online-interfaces gebruik te maken van donkere patronen, moet deze richtlijn de lidstaten verplichten handelaren die financiële diensten op afstand aanbieden, te beletten dergelijke patronen te gebruiken bij het sluiten van overeenkomsten voor dergelijke diensten. De bepalingen van die verordening en van deze richtlijn zijn derhalve complementair, aangezien zij van toepassing zijn op handelaren die in verschillende hoedanigheden handelen. Aangezien financiële diensten vanwege hun complexiteit en inherente ernstige risico's verdere gedetailleerde maatregelen inzake donkere patronen kunnen vereisen, moet het de lidstaten, ongeacht het streven naar volledige harmonisatie, worden toegestaan strengere bepalingen te handhaven of in te voeren, mits die bepalingen in overeenstemming zijn met het Unierecht. Die mogelijkheid is in overeenstemming met artikel 3, lid 9, van Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁵⁾ betreffende oneerlijke handelspraktijken in verband met financiële diensten, waarin is bepaald dat de lidstaten ook eisen kunnen opleggen die strenger of prescriptiever zijn in het kader van financiële diensten.

- (42) Financiële dienstverlening die op afstand wordt gesloten, kan op sociale media worden aangeboden, bijvoorbeeld door influencers. Consumenten zouden kunnen worden aangemoedigd om beslissingen te nemen zonder na te denken over de gevolgen en risico's daarvan en zij zouden financiële diensten kunnen aanschaffen die niet aan hun behoeften beantwoorden. De Commissie moet de marketingpraktijken evalueren van handelaren die op sociale media op afstand overeengekomen financiële dienstverlening promoten, en de eventuele behoefte aan actie op dat vlak beoordelen. Dit moet bijvoorbeeld gebeuren in het licht van de toepassing van Richtlijn 2005/29/EG en andere relevante Uniewetgeving betreffende dergelijke praktijken. Er zijn situaties in lidstaten waarbij consumenten zijn misleid door de marketingpraktijken van influencers die op socialemediaplatforms reclame maken voor bepaalde financiële producten zonder op het risico van verlies voor consumenten te wijzen. Richtlijn 2005/29/EG bevat bepalingen om ervoor te zorgen dat misleidende praktijken die de gemiddelde consument bedriegen of kunnen bedriegen, verboden zijn en dat essentiële informatie die de gemiddelde consument nodig heeft om een geïnformeerd besluit over een transactie te nemen, niet kan worden weggelaten. Die bepalingen kunnen worden geacht betrekking te hebben op marketingpraktijken van influencers op socialemediaplatforms.
- (43) Richtlijn 2011/83/EU moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd.
- (44) Richtlijn 2002/65/EG moet derhalve worden ingetrokken.
- (45) Daar de doelstelling van deze richtlijn, namelijk bijdragen aan de goede werking van de interne markt door de verwezenlijking van een hoog niveau van consumentenbescherming, niet voldoende door de lidstaten kan worden verwezenlijkt maar beter door de Unie kan worden bereikt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen treffen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel, gaat deze richtlijn niet verder dan nodig is om die doelstelling te verwezenlijken.
- (46) Overeenkomstig de gezamenlijke politieke verklaring van 28 september 2011 van de lidstaten en de Commissie over toelichende stukken ⁽¹⁶⁾ hebben de lidstaten zich ertoe verbonden om in gerechtvaardigde gevallen de kennisgeving van hun omzettingsmaatregelen vergezeld te doen gaan van een of meer stukken waarin het verband tussen de onderdelen van een richtlijn en de overeenkomstige delen van de nationale omzettingsinstrumenten wordt toegelicht. Met betrekking tot deze richtlijn acht de wetgever de toezending van die stukken gerechtvaardigd,

⁽¹⁴⁾ Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaal dienstenverordening) (PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1).

⁽¹⁵⁾ Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad (“Richtlijn oneerlijke handelspraktijken”) (PB L 149 van 11.6.2005, blz. 22).

⁽¹⁶⁾ PB C 369 van 17.12.2011, blz. 14.

HEBBERN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen van Richtlijn 2011/83/EU

Richtlijn 2011/83/EU wordt als volgt gewijzigd:

1) Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

a) het volgende lid wordt ingevoegd:

“1 ter. In het geval van overeenkomsten op afstand tussen een handelaar en een consument voor het verrichten van financiële diensten zijn alleen de artikelen 1 en 2, artikel 3, leden 2, 5, en 6, artikel 4, artikel 6 bis, artikel 8, lid 6, artikel 11 bis, de artikelen 16 bis tot en met 16 sexies, artikel 19, de artikelen 21 tot en met 23, artikel 24, leden 1 en 6, de artikelen 25 tot en met 27 en artikel 29 van toepassing.

Met uitzondering van artikel 21 geldt dat, indien overeenkomsten als bedoeld in de eerste alinea een initiële overeenkomst over diensten omvatten, gevolgd door een reeks opeenvolgende verrichtingen of een reeks in de tijd gespreide, afzonderlijke verrichtingen, van dezelfde aard, de in de eerste alinea bedoelde bepalingen alleen van toepassing zijn op de initiële overeenkomst.

Ingeval er geen initiële overeenkomst over diensten is gesloten, maar wel sprake is van opeenvolgende verrichtingen of een reeks afzonderlijke verrichtingen, van dezelfde aard en in de tijd gespreid met betrekking tot dezelfde contractspartijen, zijn de artikelen 16 bis en 16 quinquies uitsluitend van toepassing op de eerste verrichting.

Indien er evenwel gedurende meer dan één jaar geen verrichting van dezelfde aard wordt uitgevoerd, wordt de volgende verrichting geacht de eerste van een nieuwe reeks verrichtingen te zijn en zijn de artikelen 16 bis en 16 quinquies van toepassing.”;

b) in lid 3 wordt punt d) vervangen door:

“d) voor financiële diensten die niet onder artikel 3, lid 1 ter, vallen;”.

2) In artikel 6, lid 1, wordt punt h) vervangen door:

“h) wanneer er een herroepingsrecht bestaat, de voorwaarden, de termijn en de procedures voor de uitoefening van dat recht overeenkomstig artikel 11, lid 1, alsmede het modelformulier voor herroeping in bijlage I, deel B, en, in voorkomend geval, informatie over de beschikbaarheid en de plaats van de herroepingsfunctie als bedoeld in artikel 11 bis;”.

3) Het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 11 bis

Uitoefening van het herroepingsrecht bij via een online-interface gesloten overeenkomsten op afstand

1. Bij via een online-interface gesloten overeenkomsten op afstand zorgt de handelaar ervoor dat de consument de overeenkomst ook kan herroepen door gebruik te maken van een herroepingsfunctie.

De herroepingsfunctie wordt op een gemakkelijk leesbare manier aangeduid met de woorden “hier de overeenkomst herroepen” of een ondubbelzinnige overeenkomstige formulering. De herroepingsfunctie moet gedurende de herroepingstermijn te allen tijde beschikbaar zijn. De herroepingsfunctie moet duidelijk zichtbaar op de online-interface worden weergegeven en gemakkelijk toegankelijk zijn voor de consument.

2. De herroepingsfunctie moet de consument in staat stellen een online-herroepingsverklaring te verzenden, waarmee de handelaar in kennis wordt gesteld van het besluit van de consument om de overeenkomst te herroepen. Die online-herroepingsverklaring stelt de consument in staat gemakkelijk de volgende informatie te verstrekken of te bevestigen:

a) naam van de consument;

b) de gegevens ter identificatie van de overeenkomst die de consument wenst te herroepen;

c) nadere gegevens over de elektronische middelen waarmee de bevestiging van de herroeping naar de consument zal worden verstuurd.

3. Zodra de consument de online-herroepingsverklaring overeenkomstig lid 2 heeft ingevuld, stelt de handelaar de consument middels een bevestigingsfunctie in staat deze bij hem in te dienen.

Die bevestigingsfunctie wordt op een goed leesbare manier aangeduid, en alleen met de woorden "herroeping bevestigen" of met een andere ondubbelzinnige overeenkomstige formulering.

4. Zodra de consument de bevestigingsfunctie activeert, stuurt de handelaar de consument op een duurzame gegevensdrager onverwijld een ontvangstbevestiging van die herroeping; die bevestiging bevat informatie over de inhoud daarvan en de datum en het tijdstip van indiening.

5. De consument wordt geacht het herroepingsrecht binnen de geldende herroepingstermijn te hebben uitgeoefend indien hij vóór het verstrijken van die termijn de in dit artikel bedoelde online-herroepingsverklaring heeft ingediend."

4) Het volgende hoofdstuk wordt ingevoegd:

"Hoofdstuk III bis

Regels betreffende op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten

Artikel 16 bis

Informatievoorschriften voor op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten

1. Geruime tijd voordat de consument door een overeenkomst op afstand dan wel een daarmee overeenstemmend aanbod is gebonden, verstrekt de handelaar de consument, op een duidelijke en voor hem begrijpelijke wijze, de volgende informatie:

- a) de identiteit en het hoofdbedrijf van de handelaar en, in voorkomend geval, de identiteit en het hoofdbedrijf van de handelaar namens wie deze optreedt;
- b) het geografisch adres waar de handelaar is gevestigd alsook het telefoonnummer en het e-mailadres van de handelaar, of de gegevens van andere communicatiewijzen die door de handelaar worden aangeboden en, in voorkomend geval, die van de handelaar namens wie hij optreedt; al die door de handelaar aangeboden communicatiewijzen zorgen ervoor dat de consument snel contact met de handelaar kan opnemen en efficiënt met de handelaar kan communiceren en stellen de consument in staat de schriftelijke correspondentie met de handelaar op een duurzame gegevensdrager te bewaren;
- c) de relevante contactgegevens die de consument in staat stellen eventuele klachten te richten aan de handelaar en, in voorkomend geval, aan de handelaar namens wie deze optreedt;
- d) indien de handelaar ingeschreven staat in een handels- of soortgelijk openbaar register, het register waar de handelaar staat ingeschreven en het inschrijvingsnummer of een soortgelijke wijze van identificatie in dat register;
- e) indien de activiteiten van de handelaar onderworpen zijn aan een vergunningsplicht, de naam, het adres, de website en alle andere contactgegevens van de bevoegde toezichhoudende autoriteit;
- f) een beschrijving van de belangrijkste kenmerken van de financiële dienst;
- g) de totale prijs die de consument aan de handelaar moet betalen voor de financiële dienst, met inbegrip van alle daarmee samenhangende vergoedingen, kosten en uitgaven, alsmede alle via de handelaar te betalen belastingen, of, indien de exacte prijs niet kan worden aangegeven, de grondslag voor de berekening van de prijs, zodat de consument de prijs kan verifiëren;
- h) indien van toepassing, informatie over de gevolgen van betalingsachterstand of wanbetaling;
- i) indien van toepassing, de informatie dat de prijs is gepersonaliseerd op basis van geautomatiseerde besluitvorming;
- j) indien van toepassing, een kennisgeving dat de financiële dienst betrekking heeft op instrumenten die specifieke risico's met zich meebrengen in verband met hun specifieke kenmerken of de uit te voeren verrichtingen, of waarvan de prijs afhankelijk is van schommelingen op de financiële markten waarop de handelaar geen invloed heeft, aangevuld met een kennisgeving dat in het verleden behaalde resultaten geen indicatie vormen voor toekomstige resultaten;
- k) het feit dat er andere belastingen en/of kosten kunnen bestaan die niet via de handelaar worden betaald of niet door de handelaar worden opgelegd;
- l) nadere gegevens over eventuele beperkingen van de geldigheidsduur van de overeenkomstig dit lid verstrekte informatie;

- m) nadere gegevens over de wijze van betaling en uitvoering;
- n) nadere gegevens over specifieke extra kosten die de consument eventueel voor het gebruik van de middelen voor communicatie op afstand worden aangerekend;
- o) indien milieu- of sociale factoren onderdeel uitmaken van de beleggingsstrategie van de financiële dienst, informatie over de door de financiële dienst beoogde milieu- of sociale doelstellingen;
- p) informatie over het al dan niet bestaan van een herroepingsrecht, en, waar dat recht bestaat, informatie over de duur van en de voorwaarden voor de uitoefening van dat recht, met inbegrip van informatie over het bedrag dat de consument gehouden kan zijn te betalen alsook de gevolgen van niet-uitoefening van dat recht;
- q) de minimumduur van de op afstand te sluiten overeenkomst bij permanente of periodieke verrichting van financiële diensten;
- r) informatie betreffende het eventuele recht van de partijen om de overeenkomst vroegtijdig of eenzijdig te beëindigen op grond van de bepalingen van de overeenkomst op afstand, onder meer betreffende de contractuele boeten die in dergelijke gevallen verschuldigd zijn;
- s) praktische instructies en procedures voor de uitoefening van het herroepingsrecht overeenkomstig artikel 16 ter, lid 1, met vermelding van onder meer het telefoonnummer en het e-mailadres of nadere gegevens over andere communicatiewijzen van de handelaar die relevant zijn voor de verzending van de herroepingsverklaring en, voor via een online-interface gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten, informatie over de beschikbaarheid en de plaats van de herroepingsfunctie als bedoeld in artikel 11 bis;
- t) nadere gegevens over contractuele bepalingen ter bepaling van het op de overeenkomst toepasselijke recht en/of inzake de bevoegde rechter;
- u) de taal of talen waarin de contractvoorwaarden en de in dit artikel bedoelde voorafgaande informatie worden verstrekt, alsmede de taal of talen waarin de handelaar, met instemming van de consument, toezegt te zullen communiceren gedurende de looptijd van de overeenkomst op afstand;
- v) voor zover van toepassing, vermelding van de mogelijkheid om een beroep te doen op een buitengerechtelijke klachten- en beroepsprocedure waaraan de handelaar is onderworpen, en de manier om daar toegang tot te krijgen;
- w) vermelding van het bestaan van garantiefondsen of andere compensatieregelingen die niet onder Richtlijnen 2014/49/EU (*) en 97/9/EG (**) van het Europees Parlement en de Raad vallen.

2. De lidstaten kunnen in hun nationale recht taalvoorschriften handhaven of invoeren met betrekking tot de in lid 1 bedoelde informatie, teneinde te verzekeren dat dergelijke informatie voor de consument gemakkelijk te begrijpen is.

3. In geval van communicatie via spraaktelefonie moeten de identiteit van de handelaar en het commerciële oogmerk van het door de handelaar geïnitieerde telefoongesprek met de consument aan het begin expliciet kenbaar worden gemaakt. Wanneer een telefoongesprek wordt opgenomen of kan worden opgenomen, stelt de handelaar de consument ook daarvan in kennis.

4. Indien de consument daar uitdrukkelijk mee instemt, kan de handelaar zich, in afwijking van lid 1, bij communicatie via spraaktelefonie als bedoeld in lid 3 beperken tot het verstrekken van de in lid 1, punten a), f), g), k) en p), bedoelde informatie voordat de consument door de overeenkomst op afstand is gebonden. In een dergelijk geval informeert de handelaar de consument over de aard en de beschikbaarheid van de andere in lid 1 bedoelde informatie. De handelaar verstrekt de andere op grond van lid 1 vereiste informatie onmiddellijk na de sluiting van de overeenkomst op afstand op een duurzame gegevensdrager.

5. Indien de in lid 1 bedoelde informatie wordt verstrekt minder dan een dag voordat de overeenkomst op afstand bindend wordt voor de consument, schrijven de lidstaten voor dat de handelaar de consument een herinnering stuurt over de mogelijkheid om de overeenkomst op afstand te herroepen en over de daartoe te volgen procedure, overeenkomstig artikel 16 ter. Die herinnering wordt tussen één en zeven dagen na de sluiting van de overeenkomst op afstand op een duurzame gegevensdrager aan de consument verstrekt.

6. De in lid 1 bedoelde informatie wordt op een duurzame gegevensdrager aan de consument verstrekt en is gemakkelijk leesbaar.

De in lid 1 bedoelde informatie wordt op verzoek in een passend en toegankelijk formaat verstrekt aan consumenten met een beperking, met inbegrip van consumenten met een visuele beperking.

7. Met uitzondering van de in lid 1, punten a), f), g), k) en p), bedoelde informatie kan de handelaar de informatie in gelaagde vorm verstrekken indien zij elektronisch wordt verstrekt.

Indien informatie in gelaagde vorm wordt verstrekt, moet de in lid 1 bedoelde informatie als één enkel document kunnen worden bekeken, opgeslagen en afgedrukt.

In dergelijke gevallen zorgt de handelaar ervoor dat alle in lid 1 bedoelde precontractuele informatie vóór de sluiting van de overeenkomst op afstand aan de consument wordt aangeboden.

8. De bewijslast voor de naleving van de in dit artikel neergelegde informatievereisten ligt bij de handelaar.

9. De lidstaten kunnen inzake vereisten voor precontractuele bepalingen regels vaststellen of handhaven die strenger zijn dan de bepalingen van dit artikel, indien die bepalingen verenigbaar zijn met het Unierecht.

10. Indien een andere handeling van de Unie betreffende specifieke financiële diensten bepalingen bevat inzake de informatie die voorafgaand aan de sluiting van de overeenkomst aan de consument moet worden verstrekt, zijn alleen de bepalingen van die handeling van de Unie, ongeacht de mate van detail van die bepalingen, van toepassing op die specifieke financiële dienst, tenzij in die handeling van de Unie anders is bepaald.

Indien die andere handeling van de Unie geen bepalingen inzake informatie over het herroepingsrecht bevat, informeert de handelaar de consument over het al dan niet bestaan van een dergelijk recht overeenkomstig lid 1, punt p).

Artikel 16 ter

Herroepingsrecht voor op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de consument over een termijn van 14 kalenderdagen beschikt om een overeenkomst zonder sancties en zonder opgave van redenen te herroepen. Die termijn wordt verlengd tot 30 kalenderdagen voor overeenkomsten op afstand betreffende individuele pensioenen.

De in de eerste alinea bedoelde herroepingstermijn gaat in hetzij:

- a) met ingang van de dag waarop de overeenkomst op afstand wordt gesloten, of
- b) met ingang van de dag waarop de consument de contractuele voorwaarden en de informatie overeenkomstig artikel 16 bis ontvangt, als die dag later valt dan de in punt a) van deze alinea bedoelde datum.

Indien de consument de contractuele voorwaarden en de informatie overeenkomstig artikel 16 bis niet heeft ontvangen, verstrijkt de herroepingstermijn in elk geval twaalf maanden en 14 dagen na de sluiting van de overeenkomst op afstand. Dit is niet van toepassing indien consumenten niet overeenkomstig artikel 16 bis, lid 1, punt p), over hun herroepingsrecht zijn geïnformeerd.

2. Het herroepingsrecht is niet van toepassing op:

- a) financiële diensten aan consumenten waarvan de prijs afhankelijk is van schommelingen op de financiële markt waarop de handelaar geen invloed heeft, en die zich tijdens de herroepingstermijn kunnen voordoen, zoals diensten in verband met:
  - deviezen,
  - geldmarktinstrumenten,
  - effecten,
  - rechten van deelneming in instellingen voor collectieve belegging,
  - financiële futures, met inbegrip van gelijkwaardige instrumenten die aanleiding geven tot afwikkeling in contanten,

- rentetermijncontracten,
  - rente- en valutaswaps en swaps betreffende aan aandelen of een aandelenindex gekoppelde cashflows (“equity swaps”),
  - opties ter verkrijging of vervreemding van in dit punt bedoelde instrumenten, met inbegrip van gelijkwaardige instrumenten die aanleiding geven tot afwikkeling in contanten. Deze categorie omvat met name valuta- en renteopties;
- b) reis- en bagageverzekeringsspolissen of soortgelijke kortetermijnverzekeringsspolissen met een looptijd van minder dan een maand;
- c) overeenkomsten die op uitdrukkelijk verzoek van de consument door beide partijen volledig zijn uitgevoerd voordat de consument van het herroepingsrecht gebruikmaakt.
3. De consument wordt geacht het herroepingsrecht binnen de in lid 1 bedoelde herroepingstermijn te hebben uitgeoefend indien hij de kennisgeving betreffende de uitoefening van het herroepingsrecht vóór het verstrijken van die termijn heeft verstuurd.
4. Indien een nevendienst in verband met de op afstand gesloten overeenkomst inzake financiële diensten wordt verleend door de handelaar of door een derde op basis van een overeenkomst tussen die derde en de handelaar, is de consument niet gebonden door die aanvullende overeenkomst indien de consument het herroepingsrecht overeenkomstig dit artikel uitoefent. Er worden de consument geen kosten aangerekend indien de consument ervoor kiest de aanvullende overeenkomst te herroepen.
5. Dit artikel doet geen afbreuk aan nationale rechtsregels tot vaststelling van een termijn waarbinnen de uitvoering van de overeenkomst geen aanvang kan nemen.
6. Indien een andere handeling van de Unie betreffende specifieke financiële diensten bepalingen bevat inzake het herroepingsrecht, zijn alleen de bepalingen van die handeling van de Unie inzake het herroepingsrecht van toepassing op die specifieke financiële diensten, tenzij in die andere handeling van de Unie anders is bepaald. Indien die andere handeling van de Unie de lidstaten de keuze biedt tussen een herroepingsrecht en een alternatief, zoals een bedenktijd, zijn alleen de overeenkomstige bepalingen van die handeling van de Unie van toepassing op die specifieke financiële diensten, tenzij in die andere handeling van de Unie anders is bepaald.
7. In afwijking van dit artikel kunnen de lidstaten ervoor kiezen om bij wijze van alternatief de volgende bepalingen inzake het herroepingsrecht of een bedenktijd toe te passen op de volgende financiële diensten:
- a) artikel 14, lid 6, van Richtlijn 2014/17/EU van het Europees Parlement en de Raad (***) voor kredietovereenkomsten waarop die richtlijn krachtens artikel 3, lid 2, daarvan niet van toepassing is, en
  - b) de artikelen 26 en 27 van Richtlijn (EU) 2023/2225 van het Europees Parlement en de Raad (****) voor kredietovereenkomsten waarop die richtlijn krachtens artikel 2, lid 2, daarvan niet van toepassing is.

Artikel 16 quater

Betaling van vóór de herroeping geleverde diensten

1. Indien de consument gebruikmaakt van het in artikel 16 ter bedoelde herroepingsrecht, kan van hem slechts de betaling worden verlangd van de diensten die de handelaar krachtens de overeenkomst op afstand daadwerkelijk heeft geleverd. De consument betaalt die diensten onverwijld. Het te betalen bedrag mag:
- a) niet hoger zijn dan een bedrag evenredig aan de verhouding tussen de reeds geleverde dienst en de volledige uitvoering van de overeenkomst op afstand;
  - b) in geen geval zo hoog zijn dat het als een boete kan worden opgevat.
2. De lidstaten kunnen bepalen dat van consumenten in het geheel geen betaling kan worden verlangd in geval van herroeping van een verzekeringsovereenkomst.
3. De handelaar mag van de consument slechts betaling eisen op grond van lid 1 indien de handelaar kan aantonen dat de consument overeenkomstig artikel 16 bis, lid 1, punt p), naar behoren geïnformeerd was over het te betalen bedrag. De handelaar mag evenwel geen betaling verlangen wanneer de handelaar vóór het verstrijken van de in artikel 16 ter, lid 1, bedoelde herroepingstermijn met de uitvoering van de overeenkomst is begonnen zonder dat de consument daarom heeft verzocht.

4. De handelaar betaalt de consument onverwijld en uiterlijk binnen 30 kalenderdagen na de datum waarop hij de kennisgeving van de herroeping ontvangt alle bedragen terug die de handelaar krachtens de overeenkomst op afstand van de consument heeft ontvangen, met uitzondering van het in lid 1 bedoelde bedrag.

5. De consument retourneert de handelaar onverwijld, en uiterlijk binnen 30 kalenderdagen na de datum waarop de consument de overeenkomst herroept, alle bedragen die de consument van de handelaar heeft ontvangen.

Artikel 16 quinquies

Adequate toelichtingen

1. De lidstaten zorgen ervoor dat handelaren verplicht zijn de consument adequate toelichtingen te verstrekken over de voorgestelde overeenkomsten inzake financiële diensten aan de hand waarvan de consument kan beoordelen of de voorgestelde overeenkomst en nevendiensten zijn afgestemd op de behoeften en financiële situatie van de consument. Dergelijke toelichtingen worden vóór de sluiting van de overeenkomst kosteloos aan de consument verstrekt. De toelichtingen bevatten de volgende elementen:

- a) de vereiste precontractuele informatie;
- b) de essentiële kenmerken van de voorgestelde overeenkomst, met inbegrip van mogelijke nevendiensten;
- c) de specifieke gevolgen die de voorgestelde overeenkomst kan hebben voor de consument, onder meer, indien van toepassing, bij wanbetaling of betalingsachterstand door de consument.

2. De lidstaten kunnen de reikwijdte van de in lid 1 bedoelde toelichtingen specificeren en bepalen op welke wijze die moet worden gegeven. De lidstaten kunnen de wijze en reikwijdte aanpassen aan de specifieke omstandigheden waarin de financiële dienst wordt aangeboden, de persoon aan wie deze wordt aangeboden en de aard van de aangeboden financiële dienst.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat, indien de handelaar gebruikmaakt van online-instrumenten, de consument in de precontractuele fase en, in gerechtvaardigde gevallen nadat de overeenkomst op afstand is gesloten, het recht heeft om een menselijke tussenkomst te verzoeken en te verkrijgen in dezelfde taal als de taal waarin de precontractuele informatie overeenkomstig artikel 16 bis, lid 1, is verstrekt.

4. De bewijslast voor de naleving van de in dit artikel neergelegde vereisten inzake adequate toelichtingen ligt bij de handelaar.

5. Indien een andere handeling van de Unie betreffende specifieke financiële diensten bepalingen bevat inzake de aan de consumenten te geven adequate toelichtingen, zijn alleen de bepalingen inzake de adequate toelichtingen van die handeling van de Unie van toepassing op die specifieke financiële diensten, tenzij in die handeling van de Unie anders is bepaald.

Artikel 16 sexies

Aanvullende bescherming met betrekking tot online-interfaces

1. Onverminderd Richtlijn 2005/29/EG en Verordening (EU) 2016/679 zorgen de lidstaten ervoor dat handelaren bij het sluiten van overeenkomsten op afstand inzake financiële diensten hun online-interfaces zoals gedefinieerd in artikel 3, punt m), van Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad (*****) niet op dusdanige wijze ontwerpen, organiseren of exploiteren dat consumenten die afnemers van hun dienst zijn worden misleid of gemanipuleerd of dat hun vermogen om vrije en geïnformeerde beslissingen te nemen op een andere wijze wezenlijk wordt verstoord of beperkt. De lidstaten nemen met name maatregelen om, in overeenstemming met het Unierecht, ten minste een van de volgende praktijken van handelaren aan te pakken:

- a) bepaalde keuzes meer op de voorgrond plaatsen wanneer de consument die hun dienst afneemt gevraagd wordt een beslissing te nemen;
- b) consumenten die afnemer van de dienst zijn herhaaldelijk vragen een keuze te maken die zij reeds hebben gemaakt, met name door middel van pop-ups die de gebruikerservaring hinderen, of
- c) de procedure voor het beëindigen van een dienst moeilijker maken dan de procedure om zich ervoor in te schrijven.

2. De lidstaten kunnen met betrekking tot de in lid 1 uiteengezette verplichtingen voor handelaars strengere regels vaststellen of handhaven, indien die regels verenigbaar zijn met het Unierecht.

- (*) Richtlijn 2014/49/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 inzake de depositogarantiestelsels (PB L 173 van 12.6.2014, blz. 149).
- (**) Richtlijn 97/9/EG van het Europees Parlement en de Raad van 3 maart 1997 inzake de beleggerscompensatiestelsels (PB L 84 van 26.3.1997, blz. 22).
- (***) Richtlijn 2014/17/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 februari 2014 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen en tot wijziging van de Richtlijnen 2008/48/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 (PB L 60 van 28.2.2014, blz. 34).
- (****) Richtlijn (EU) 2023/2225 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 2008/48/EG (PB L, 2023/2225, 30.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2225/oj>).
- (*****) Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaal dienstenverordening) (PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1)."

5) Aan artikel 24 wordt het volgende lid toegevoegd:

"6. Met betrekking tot inbreuken op de in artikel 3, lid 1 ter, bedoelde bepalingen die van toepassing zijn op op afstand gesloten overeenkomsten inzake financiële diensten aan consumenten, zorgen de lidstaten ervoor dat, wanneer sancties moeten worden opgelegd overeenkomstig artikel 21 van Verordening (EU) 2017/2394, in de mogelijkheid wordt voorzien om geldboeten op te leggen via administratieve procedures of via gerechtelijke procedures, of beide."

6) In artikel 29 wordt lid 1 vervangen door:

"1. Indien een lidstaat gebruikmaakt van een van de regelgevingsopties als bedoeld in artikel 3, lid 4, artikel 6, leden 7 en 8, artikel 7, lid 4, artikel 8, lid 6, artikel 9, leden 1 bis en 3, artikel 16, tweede en derde alinea, artikel 16 bis, leden 2 en 9, artikel 16 ter, lid 7, en artikel 16 sexies, stelt hij de Commissie daar uiterlijk op 19 december 2025 van in kennis, alsook van eventuele latere wijzigingen."

7) Bijlage I wordt gewijzigd overeenkomstig bijlage I bij deze richtlijn.

Artikel 2

Omzetting en evaluatie

1. De lidstaten dienen uiterlijk op 19 december 2025 de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen vast te stellen en bekend te maken om aan deze richtlijn te voldoen. Zij delen de Commissie de tekst van die bepalingen onverwijld mee.

Zij passen die bepalingen toe met ingang van 19 juni 2026.

Wanneer de lidstaten die bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking ervan naar deze richtlijn verwezen. In de bepalingen wordt tevens vermeld dat verwijzingen in bestaande wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen naar de bij deze richtlijn ingetrokken richtlijn, gelden als verwijzingen naar de onderhavige richtlijn. De regels voor die verwijzing en de formulering van die vermelding worden vastgesteld door de lidstaten.

2. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de belangrijkste nationaalrechtelijke bepalingen mee die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

3. De Commissie dient uiterlijk op 31 juli 2030 bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in over de toepassing van de richtlijn, onder meer wat de herroepingsfunctie betreft. In dit verslag worden ook de werking van de eengemaakte markt voor op afstand overeengekomen financiële dienstverlening in de Unie en de impact van deze richtlijn op ander relevant Unierecht beoordeeld.

*Artikel 3***Intrekking**

Richtlijn 2002/65/EG wordt met ingang van 19 juni 2026 ingetrokken.

Verwijzingen naar de ingetrokken richtlijn gelden als verwijzingen naar Richtlijn 2011/83/EU, zoals gewijzigd bij deze richtlijn, en worden gelezen volgens de concordantietabel in de bijlage bij deze richtlijn.

*Artikel 4***Inwerkingtreding**

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

*Artikel 5***Adressaten**

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Straatsburg, 22 november 2023.

Voor het Europees Parlement
De voorzitter
R. METSOLA

Voor de Raad
De voorzitter
P. NAVARRO RÍOS

BIJLAGE I

Bijlage I bij Richtlijn 2011/83/EU wordt als volgt gewijzigd:

In “A. Modelinstructies voor herroeping” wordt instructie 3 onder het kopje “Instructies voor het invullen van het formulier” vervangen door:

“[3]. Indien u verplicht bent een functie aan te bieden om de consument in staat te stellen de online gesloten overeenkomst te herroepen, moet u onderstaande tekst invoegen: “U kunt uw herroepingsrecht ook online uitoefenen op [internetadres of een andere adequate verwijzing naar de herroepingsfunctie toevoegen]. Indien u deze onlinefunctie gebruikt, sturen wij u onverwijld een ontvangstbevestiging van de herroeping op een duurzame gegevensdrager (bv. per e-mail), met vermelding van de inhoud en de datum en het tijdstip van indiening daarvan.”. Indien u de consument de mogelijkheid biedt informatie over de herroeping van de overeenkomst elektronisch via uw website in te vullen en toe te zenden, dient u onderstaande tekst in te voegen: “U kunt het modelformulier voor herroeping of een andere duidelijk geformuleerde verklaring ook elektronisch invullen en opsturen via onze website [webadres invullen]. Als u van deze mogelijkheid gebruik maakt zullen wij u onverwijld op een duurzame gegevensdrager (bijvoorbeeld per e-mail) een ontvangstbevestiging van uw herroeping sturen.”.”.

BIJLAGE II

Concordantietabel

Richtlijn 2002/65/EG	Richtlijn 2011/83/EU, zoals gewijzigd bij deze richtlijn
Artikel 1, lid 1	—
Artikel 1, lid 2, eerste alinea	Artikel 3, lid 1 ter, tweede alinea
Artikel 1, lid 2, tweede alinea	Artikel 3, lid 1 ter, derde en vierde alinea
Artikel 2, punt a)	Artikel 2, punt 7
Artikel 2, punt b)	Artikel 2, punt 12
Artikel 2, punt c)	Artikel 2, punt 2
Artikel 2, punt d)	Artikel 2, punt 1
Artikel 2, punt e)	Artikel 2, punt 7
Artikel 2, punt f)	Artikel 2, punt 10
Artikel 2, punt g)	—
Artikel 3, lid 1	Artikel 16 bis, lid 1
Artikel 3, lid 1, punt 1, a), b) en c)	Artikel 16 bis, lid 1, punten a) en b)
Artikel 3, lid 1, punt 1, d)	Artikel 16 bis, lid 1, punt d)
Artikel 3, lid 1, punt 1, e)	Artikel 16 bis, lid 1, punt e)
Artikel 3, lid 1, punt 2, a)	Artikel 16 bis, lid 1, punt f)
Artikel 3, lid 1, punt 2, b)	Artikel 16 bis, lid 1, punt g)
Artikel 3, lid 1, punt 2, c)	Artikel 16 bis, lid 1, punt j)
Artikel 3, lid 1, punt 2, d)	Artikel 16 bis, lid 1, punt k)
Artikel 3, lid 1, punt 2, e)	Artikel 16 bis, lid 1, punt l)
Artikel 3, lid 1, punt 2, f)	Artikel 16 bis, lid 1, punt m)
Artikel 3, lid 1, punt 2, g)	Artikel 16 bis, lid 1, punt n)
Artikel 3, lid 1, punt 3, a)	Artikel 16 bis, lid 1, punt p)
Artikel 3, lid 1, punt 3, b)	Artikel 16 bis, lid 1, punt q)
Artikel 3, lid 1, punt 3, c)	Artikel 16 bis, lid 1, punt r)
Artikel 3, lid 1, punt 3, d)	Artikel 16 bis, lid 1, punt s)
Artikel 3, lid 1, punt 3, e)	—
Artikel 3, lid 1, punt 3, f)	Artikel 16 bis, lid 1, punt t)
Artikel 3, lid 1, punt 3, g)	Artikel 16 bis, lid 1, punt u)
Artikel 3, lid 1, punt 4, a)	Artikel 16 bis, lid 1, punt v)
Artikel 3, lid 1, punt 4, b)	Artikel 16 bis, lid 1, punt w)

Richtlijn 2002/65/EG	Richtlijn 2011/83/EU, zoals gewijzigd bij deze richtlijn
Artikel 3, lid 2	—
Artikel 3, lid 3, eerste alinea, punt a)	Artikel 16 bis, lid 3
Artikel 3, lid 3, eerste alinea, punt b), en tweede alinea	Artikel 16 bis, lid 4
Artikel 3, lid 4	—
Artikel 4, leden 1 en 5	Artikel 16 bis, lid 10
Artikel 4, lid 2	Artikel 16 bis, lid 9
Artikel 4, leden 3 en 4	—
Artikel 5, lid 1	Artikel 16 bis, lid 1, eerste alinea en lid 6, eerste alinea
Artikel 5, lid 2	—
Artikel 5, lid 3	—
Artikel 6, lid 1, eerste alinea, eerste zin	Artikel 16 ter, lid 1, eerste alinea
Artikel 6, lid 1, eerste alinea, tweede zin	—
Artikel 6, lid 1, tweede alinea, eerste streepje	Artikel 16 ter, lid 1, tweede alinea, punt a)
Artikel 6, lid 1, tweede alinea, tweede streepje	Artikel 16 ter, lid 1, tweede alinea, punt b)
Artikel 6, lid 1, derde alinea	—
Artikel 6, lid 2, punt a)	Artikel 16 ter, lid 2, punt a)
Artikel 6, lid 2, punt b)	Artikel 16 ter, lid 2, punt b)
Artikel 6, lid 2, punt c)	Artikel 16 ter, lid 2, punt c)
Artikel 6, leden 3, 4, 5, 6, 7 en 8	—
Artikel 7, lid 1, aanhef	Artikel 16 quater, lid 1, aanhef
Artikel 7, lid 1, eerste streepje	Artikel 16 quater, lid 1, punt a)
Artikel 7, lid 1, tweede streepje	Artikel 16 quater, lid 1, punt b)
Artikel 7, lid 2	Artikel 16 quater, lid 2
Artikel 7, lid 3	Artikel 16 quater, lid 3
Artikel 7, lid 4	Artikel 16 quater, lid 4
Artikel 7, lid 5	Artikel 16 quater, lid 5
Artikel 9	—
Artikel 10	—
Artikel 11, eerste en derde alinea	Artikel 24, lid 1

Richtlijn 2002/65/EG	Richtlijn 2011/83/EU, zoals gewijzigd bij deze richtlijn
Artikel 11, tweede alinea	—
Artikel 12, lid 1	Artikel 25, eerste alinea
Artikel 12, lid 2	—
Artikel 13, lid 1	Artikel 23, lid 1
Artikel 13, lid 2	Artikel 23, lid 2
Artikel 13, lid 3	—
Artikel 14	—
Artikel 15	—
Artikel 16	—
Artikel 17	—
Artikel 18	—
Artikel 19	—
Artikel 20	—
Artikel 21	—
Artikel 22	—
Artikel 23	—